

UZASADNIENIE

Potrzeba nowelizacji ustawy o systemie informacji oświatowej wynika z konieczności uwzględnienia w przepisach ustawy zmian, jakie zaszły od czasu jej uchwalenia w systemie oświaty. Jednocześnie porównanie danych zebranych w ramach systemu informacji oświatowej według stanu na dzień 31 marca 2005 r. i na dzień 15 września 2005 r. z danymi zebranymi przez Główny Urząd Statystyczny i Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach badań statystycznych statystyki publicznej ujawniło, że w systemie informacji oświatowej brakuje niektórych danych istotnych z punktu widzenia możliwości prognozowania kosztów funkcjonowania systemu oświaty. Ponieważ system informacji oświatowej ma zastąpić docelowo badania statystyczne w obszarze oświaty, niezbędne jest uzupełnienie tego systemu o brakujące dane. Konieczna okazała się również zmiana terminów gromadzenia danych w ramach systemu informacji oświatowej.

Zmiana w art. 2 w pkt 3 ma na celu uwzględnienie w systemie informacji oświatowej danych dotyczących kolegów pracowników służb społecznych – rodzaju jednostki, który został wprowadzony do systemu oświaty na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.), która dokonała zmiany ustawy o systemie oświaty.

Zmiana w art. 2 w pkt 5 ma na celu objęcie ustawą o systemie informacji oświatowej ministrów właściwych do spraw rolnictwa i do spraw środowiska, którzy zgodnie z art. 5 ust. 3d i 3e ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) mogą prowadzić szkoły i placówki oświatowe.

Zmiany w art. 3 w ust. 3 pkt 1 lit. j-l umożliwią objęcie systemem informacji oświatowej danych dotyczących wyników egzaminu maturalnego oraz egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, przeprowadzanych dla absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, a także wyników ukończenia nauki. Zmiany te pozwolą m.in. na zbieranie danych dotyczących wyników egzaminu

dyplomowego przeprowadzanego w szkołach artystycznych oraz egzaminu dyplomowego przeprowadzanego w zakładach kształcenia nauczycieli i kolegiach pracowników służb społecznych.

Zmiana w art. 3 w ust. 3 pkt 3 ma na celu zniesienie obowiązku gromadzenia danych o liczbie wychowanków przedszkoli według stanu na koniec poprzedniego roku szkolnego. W przypadku szkół informacja taka ma znaczenie dla ustalenia liczby uczniów, którzy w trakcie roku szkolnego rezygnują z nauki (badanie zjawiska tzw. „wypadania” z systemu szkolnego), natomiast w przypadku przedszkoli informacja taka jest nieistotna.

W art. 3 w ust. 4 proponuje się dodanie pkt 4. Zmiana polega na rozszerzeniu zakresu zbioru danych o nauczycielach, wychowawcach i innych pracownikach pedagogicznych o dane o liczbie nauczycieli, którzy w danym roku kalendarzowym zaprzestali lub zaprzestaną świadczenia pracy. Dane te są niezbędne do oszacowania skutków finansowych odejścia tych osób z rynku pracy. We wrześniu dyrektor szkoły lub placówki oświatowej jest w stanie określić tę wielkość na podstawie liczby faktycznie rozwiązanych stosunków pracy (większość z nich zostaje rozwiązana z końcem roku szkolnego) oraz liczby stosunków pracy, które zostaną rozwiązane lub wygasną (liczba pracowników szkoły jest uwzględniana w arkuszu organizacji szkoły lub placówki oświatowej na dany rok szkolny, z uwzględnieniem liczby pracowników, których stosunki pracy zostaną rozwiązane lub wygasną). Należy podkreślić, że nie są to dane indywidualne, dotyczące poszczególnych nauczycieli, tylko dane dotyczące łącznej liczby nauczycieli, z którymi rozwiązano lub planuje się rozwiązać stosunek pracy. Dane te, zbierane według stanu na dzień 31 marca, będą wyłącznie prognozą, weryfikowaną następnie na podstawie danych według stanu na dzień 30 września. Gromadzenie tych danych już w marcu jest niezbędne ze względu na harmonogram prac związanych z planowaniem budżetu państwa. Dane te są gromadzone obecnie w ramach statystyki publicznej i podawane w formularzu sprawozdawczym EN-3.

W art. 3 proponuje się dodanie ust. 4a. Regulacja ta ma na celu wyłączenie ze zbioru danych o nauczycielach, wychowawcach i innych pracownikach pedagogicznych niektórych danych dotyczących żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz funkcjonariuszy policji i pożarnictwa, zajmujących stanowiska nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych wojskowych oraz resortu spraw wewnętrznych i administracji. Osoby te, zgodnie z art. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, nie podlegają tej ustawie i nie dotyczą ich m.in. regulacje dotyczące awansu zawodowego i wynagrodzeń nauczycieli.

Zmiany proponowane w art. 4 w ust. 2, w ust. 6 pkt 2 i w ust. 7 pkt 5 są konsekwencją dodania regulacji zawartej w pkt 4 w art. 3 w ust. 4.

W związku ze zmianami w systemie pomocy materialnej dla uczniów proponuje się w art. 4 zmianę ust. 5, dodanie ust. 5a i 5b oraz w ust. 7 dodanie pkt 7. Zasadnicze zmiany w systemie pomocy materialnej dla uczniów zostały wprowadzone ustawą z dnia 16 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. Nr 281, poz. 2781).

Udzielanie pomocy materialnej o charakterze socjalnym jest zadaniem własnym gminy, stąd projektowana zmiana art. 4 ust. 5 wprowadza dla gmin obowiązek gromadzenia danych dotyczących korzystania z różnych form pomocy materialnej przez uczniów.

Jednocześnie uczniowie mogą otrzymywać stypendia przyznawane w ramach programów operacyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i z budżetu państwa. Stypendia te, zgodnie z obowiązującym obecnie rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie przyjęcia Uzupelnienia Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 (Dz. U. Nr 200, poz. 2051, z późn. zm.), przyznawać mogą w przypadku szkół publicznych – organy prowadzące szkoły ponadgimnazjalne, a w przypadku szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych – organy dotujące. Organami tymi są powiaty, samorządy województw oraz właściwi ministrowie, przede wszystkim minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego jako organ prowadzący i dotujący szkoły artystyczne. Konsekwentnie dane o tej

formie pomocy materialnej powinny być gromadzone i przekazywane odpowiednio przez powiaty, samorzady województw i właściwych ministrów (art. 4 ust. 5a i 5b oraz ust. 7 pkt 7).

W ramach prowadzonych obecnie prac nad Narodowym Planem Rozwoju na lata 2007-2013 przewiduje się przyjęcie podobnych zasad przyznawania pomocy materialnej dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz szkół artystycznych jak te przyjęte w programach operacyjnych finansowanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na lata 2004-2006.

Ponadto, zgodnie z art. 90t i art. 90u ustawy o systemie oświaty jednostki samorządu terytorialnego mogą udzielać pomocy materialnej w ramach lokalnych, regionalnych lub rządowych programów wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży. Wymienione wyżej zmiany w art. 4 ustawy umożliwią gromadzenie przez jednostki samorządu terytorialnego także danych o tych formach pomocy materialnej.

Zmiany proponowane w art. 4 w ust. 7 obejmują regulacje zawarte w pkt 2, 3, 6 i 7.

Zmiana dotycząca art. 4 ust. 7 pkt 2 ma na celu zmianę organu właściwego do prowadzenia bazy danych oświatowych obejmującej zbiory danych z baz danych oświatowych niepublicznych zakładów kształcenia nauczycieli. Obecnie prowadzenie tej bazy danych jest obowiązkiem kuratora oświaty. Ponieważ jednak kurator oświaty nie udziela zezwolenia na utworzenie niepublicznych zakładów kształcenia nauczycieli ani nie sprawuje nadzoru pedagogicznego nad tymi zakładami, prowadzenie przez niego tej bazy danych jest niezasadne. Organem właściwym do wydania zezwolenia na utworzenie niepublicznego zakładu kształcenia nauczycieli i sprawującym nad nim nadzór pedagogiczny jest minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, dlatego to on powinien prowadzić bazy danych oświatowych obejmujące zbiory danych z baz danych oświatowych niepublicznych zakładów kształcenia nauczycieli.

Analogiczne rozwiązanie proponuje się w art. 4 ust. 7 pkt 3 w odniesieniu do prowadzenia baz danych oświatowych obejmujących zbiory danych z baz danych oświatowych niepublicznych kolegiów pracowników służb społecznych,

dla których organem właściwym do wydania zezwolenia na utworzenie jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Unormowania zawarte w art. 4 ust. 7 pkt 6 i w ust. 8 pkt 4 mają na celu określenie organów właściwych do gromadzenia i przekazywania danych dotyczących liczby uczniów według stanu na koniec roku szkolnego i liczby absolwentów szkół zlikwidowanych w poprzednim roku szkolnym. Po likwidacji szkół danymi tymi, zgodnie z art. 59 ust. 3 oraz art. 84 ust. 4 ustawy o systemie oświaty, dysponują organy sprawujące nad tymi szkołami nadzór pedagogiczny, tj. właściwi ministrowie lub kuratorzy oświaty i te organy byłyby obowiązane do gromadzenia i przekazywania informacji w powyższym zakresie.

Zmiana dotycząca art. 4 ust. 8 pkt 1 ma na celu uproszczenie dotychczasowej regulacji przez rezygnację z wymieniania zbiorów danych prowadzonych przez poszczególne rodzaje jednostek samorządu terytorialnego.

Zmiana dotycząca art. 4 ust. 8 pkt 2 jest konsekwencją zmiany proponowanej w art. 4 ust. 7 pkt 2, zgodnie z którą dane z baz danych oświatowych niepublicznych zakładów kształcenia nauczycieli będą gromadzone przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, a nie przez kuratora oświaty.

Zmiana w art. 7 w ust. 1 ma na celu uproszczenie regulacji dotyczącej obowiązku sprawdzania kompletności, poprawności i zgodności ze stanem faktycznym danych zgromadzonych w bazach danych oświatowych, bez szczegółowego wymieniania baz danych oświatowych, których on dotyczy. Co do zasady obowiązek ten odnosi się do danych, które są wprowadzane do bazy danych oświatowych przez dany podmiot, natomiast nie obejmuje danych przekazywanych z innych baz danych oświatowych.

Zmiany proponowane w art. 8 polegają na zmianie terminu aktualizowania i przekazywania danych – z dnia 15 września na dzień 30 września. Przyjęcie odrębnego terminu aktualizowania i przekazywania danych przez zakłady kształcenia nauczycieli i kolegia pracowników służb społecznych uzasadnione jest terminem rozpoczynania zajęć w tych zakładach i kolegiach; rok szkolny rozpoczyna się w nich z dniem 1 października. Jednak ze względu na naturalne na początku roku trudności z ustabilizowaniem się liczby słuchaczy termin

aktualizowania i przekazywania danych proponuje się ustalić na dzień 10 października.

Propozycja wprowadzenia do ustawy art. 8a ma na celu ustalenie dodatkowego terminu (10 września) aktualizowania i przekazywania niektórych danych. Dotyczy to danych niezbędnych do:

- 1) oszacowania wstępnej wysokości części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego; przepis art. 33 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966, z późn. zm.) nakłada na ministra właściwego do spraw finansów obowiązek podania jednostkom samorządu terytorialnego wstępnej wysokości części oświatowej subwencji ogólnej do dnia 15 października;
- 2) wydania corocznie aktów prawnych dotyczących regulacji płac nauczycieli na podstawie art. 30 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela.

Wieloletnie doświadczenie GUS pokazuje, że obszerne dane z zakresu oświaty najlepiej jest zbierać po ustabilizowaniu się zmian związanych z rozpoczęciem nowego roku szkolnego, tj. na koniec pierwszego miesiąca nauki (30 września). Taki standard jest też przyjęty w statystyce międzynarodowej. Z kolei konieczność wykonania ww. obowiązków wynikających z ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz ustawy – Karta Nauczyciela wymaga zbierania danych w terminie wcześniejszym. W tym zakresie proponuje się przyjęcie daty 10 września, tak jak ma to miejsce obecnie w badaniach statystycznych statystyki publicznej, w ramach których niezbędne dane są uzyskiwane w sprawozdaniach oznaczonych symbolami EN-3 i EN-8.

Przewidziana w art. 2 projektu ustawy zmiana przepisów art. 59 ust. 3 oraz art. 84 ust. 4 ustawy o systemie oświaty ma na celu określenie terminu, w jakim dokumentacja przebiegu nauczania zlikwidowanej szkoły lub placówki, publicznej i niepublicznej, powinna być przekazana organowi sprawującemu nadzór pedagogiczny. Rozwiązanie to umożliwi kuratorom oświaty i właściwym ministrom wykonanie obowiązku przekazywania danych o uczniach, według

stanu na koniec roku szkolnego, oraz o absolwentach szkół zlikwidowanych z końcem poprzedniego roku szkolnego.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej. Po udostępnieniu projektu w Biuletynie Informacji Publicznej żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

1. W zakresie wskazania podmiotów, na które oddziałuje projekt ustawy

Projektowana zmiana ustawy oddziałuje na szkoły i placówki oświatowe, wymienione w art. 2 pkt 1-7 i 9-11 ustawy o systemie oświaty, jednostki, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 1a oraz ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela, zatrudniające nauczycieli, jednostki samorządu terytorialnego, inne osoby prawne oraz osoby fizyczne prowadzące szkoły i placówki oświatowe, kuratorów oświaty oraz ministrów prowadzących szkoły i placówki oświatowe lub sprawujących nad nimi nadzór pedagogiczny.

2. Konsultacje społeczne

Projekt zmian w ustawie w toku konsultacji społecznych otrzymali do zaopiniowania następujący partnerzy społeczni:

- 1) Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski;
- 2) Społeczne Towarzystwo Oświatowe;
- 3) Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej;
- 4) Zarząd Główny Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego;
- 5) Stowarzyszenie Oświatowców Polskich;
- 6) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Niepublicznych Szkół Muzycznych I i II Stopnia;
- 7) Towarzystwo Wiedzy Powszechnej;
- 8) Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych;
- 9) Konfederacja Pracodawców Polskich;
- 10) Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem;
- 11) Krajowa Izba Edukacji;
- 12) Zarząd Główny Związku Rzemiosła Polskiego;
- 13) Ogólnopolskie Stowarzyszenie Kadry Kierowniczej Oświaty;

- 14) Chrześcijański Związek Zawodowy „Solidarność im. ks. Jerzego Popiełuszki”;
- 15) Zarząd Główny Związku Nauczycielstwa Polskiego;
- 16) Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”;
- 17) Wolny Związek Zawodowy „Sierpień 80” – Komisja Krajowa;
- 18) Komisja Krajowa Federacji Regionów, Komisji Zakładowych „Solidarność 80”;
- 19) Zarząd Krajowy Związku Zawodowego Nauczycieli Średnich Szkół Leśnych w Polsce;
- 20) Związek Zawodowy Pracowników Oświaty i Wychowania „Oświata”;
- 21) Sekcja Oświaty KNSZZ „Solidarność 80”;
- 22) NSZZ Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych;
- 23) Związek Zawodowy „Rada Poradnictwa”;
- 24) Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność 80”;
- 25) Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego;
- 26) Rada Statystyki;
- 27) Rada do spraw Szkolnictwa Artystycznego.

W ramach konsultacji społecznych uwagi zgłosiły następujące podmioty: Rada Statystyki, Rada do spraw Szkolnictwa Artystycznego, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”, Stowarzyszenie Powiatów i Gmin Wielkopolski oraz współprzewodniczący ze strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Rada Statystyki podniosła, że w art. 2 pkt 9 ustawy o systemie oświaty mowa jest łącznie o zakładach kształcenia nauczycieli i placówkach doskonalenia nauczycieli, a proponowany w ustawie o systemie informacji oświatowej przepis art. 8 ust. 4 dotyczy tylko zakładów kształcenia nauczycieli. W odniesieniu do tej uwagi stwierdzić należy, że zakres zadań placówek doskonalenia nauczycieli jest zasadniczo różny od zadań zakładów kształcenia nauczycieli i brak jest uzasadnienia wprowadzenia odrębnego terminu gromadzenia danych przez te placówki.

Rada do spraw Szkolnictwa Artystycznego podniosła, że system informacji oświatowej nie uwzględnia specyfiki szkolnictwa artystycznego. Uwaga ta jest nietrafna. Ustawa o systemie informacji oświatowej pozwala gromadzić dane o działalności szkół artystycznych, z uwzględnieniem typów tych szkół, określonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, oraz specyfiki kształcenia w tych szkołach.

Związek Nauczycielstwa Polskiego zakwestionował odstąpienie od gromadzenia danych o wychowankach przedszkoli (art. 3 ust. 3 pkt 3). W projekcie ustawy nie rezygnuje się ze zbierania danych o wychowankach przedszkoli, a jedynie z danych o liczbie wychowanków na koniec roku szkolnego, ponieważ w przypadku przedszkoli, odmiennie niż w przypadku szkół, informacja taka nie jest niezbędna.

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” zakwestionowała nieobjęcie szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez osoby fizyczne oraz osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego obowiązkiem gromadzenia niektórych danych o nauczycielach według stanu na dzień 10 września (art. 8a ust. 3). Uwaga jest niezasadna, ponieważ obowiązek dodatkowego gromadzenia danych, o których mowa w art. 8a ust. 3, dotyczy danych niezbędnych do wydania corocznie aktów prawnych na podstawie art. 30 ust. 5 i 6 ustawy – Karta Nauczyciela. Akty te dotyczą wyłącznie szkół publicznych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, stąd nie ma potrzeby dodatkowego aktualizowania i przekazywania tych danych przez inne szkoły i placówki.

Stowarzyszenie Powiatów i Gmin Wielkopolski zaproponowało rozważenie celowości szczegółowego regulowania w ustawie rodzaju danych gromadzonych w bazach danych oświatowych, wskazując, że zmiany prawa oświatowego i finansowego będą powodowały konieczność zmiany ustawy o systemie informacji oświatowej. W związku z tą propozycją stwierdzić należy, że ustawa o systemie informacji oświatowej musi precyzyjnie określać dane z zakresu oświaty, aby jasno określony był zakres dozwolonego gromadzenia tych danych (obejmujących również dane o osobach), a także zakres obowiązków poszczególnych podmiotów

gromadzących i przetwarzających te dane. Konieczność dokonywania zmian w ustawie o systemie informacji oświatowej, związana ze zmianami obowiązującego prawa, dotyczy jedynie zmian o charakterze zasadniczym. W większości przypadków dla uwzględnienia zachodzących zmian wystarczające jest uszczegółowienie zakresu danych gromadzonych w bazach danych oświatowych w akcie wykonawczym przewidzianym w art. 10 ust. 1 ustawy o systemie informacji oświatowej.

Projekt ustawy został uzgodniony z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego na posiedzeniu Komisji w dniu 14 czerwca 2006 r.

3. Wpływ projektu na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Projekt zmian w ustawie nie ma wpływu na sektor finansów publicznych w zakresie wzrostu wydatków związanych z ich wdrażaniem.

4. Wpływ projektu na rynek pracy

Projekt zmian w ustawie nie ma bezpośredniego wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ projektu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorstw

Projekt zmian w ustawie nie wpływa bezpośrednio na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość.

6. Wpływ projektu na sytuację i rozwój regionalny

Projekt zmian w ustawie nie ma bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

10/19zb